

La biblioteca més “sentida” de Figueres fa cent anys

Fundada el 1922, és una de les biblioteques populars pioneres que va instaurar la Mancomunitat

Per l'aniversari, es presentarà un espectacle basat en els dietaris històrics de les bibliotecàries

La sala de lectura de la biblioteca de Figueres, l'any 1927. FONS HISTÒRIC DE LA BIBLIOTECA DE FIGUERES.

Ja no és aquell temple noucentista inspirat en el model del filantrop Andrew Carnegie, sinó un bloc minimalista que més aviat invita a la transparència, però la Biblioteca Fages de Climent de Figueres encara conserva a dins l'esperit de la primera pedra que va posar-hi la Mancomunitat ara fa cent anys. Quan Enric Prat de la Riba va incloure-la entre les ciutats on s'aixecarien les vuit primeres biblioteques populars d'aquell projecte pioner a l'Estat espanyol per dotar el país d'una xarxa de lectura pública, Figueres ja es distingia de les altres per un republicanisme federal que privilegiava l'educació enfront de la submissió als dictats de l'Església, en una època en què l'analfabetisme era escandalós,

sobretot entre la població femenina: es calcula que el 1936 encara el 64% de les dones no sabien llegir ni escriure. Però va ser a elles a qui es va encomanar la missió d'articular el nou servei a través de la no menys innovadora Escola de Bibliotecàries. De fet, el pla de biblioteques populars, tot i estar definit des de 1915, no es va poder fer realitat fins al cap de tres anys, quan es va graduar la primera promoció de dones que les havien de dirigir i gestionar. Les quatre primeres biblioteques que van obrir aquell 1918 (les prínceps, com li agradava dir-ne a Eugeni d'Ors, redactor del pla i aleshores director d'Instrucció Pública) van ser les de Valls, Sallent, les Borges Blanques i Olot, estratègicament una per a cada província. El 1919 obriria la de Canet de Mar, i caldria esperar a la segona promoció de l'Escola de Bibliotecàries perquè s'inaugurés la de Figueres, als terrenys de l'antiga presó, el 2 de juliol de 1922, el mateix any que entraven en servei les del Vendrell i Pineda de Mar i que la dictadura de Primo de Rivera va venir per espatllar-ho, o almenys per frenar una empenta que no es recuperaria fins a la proclamació de la República, quan se'n van crear tretze més, inclosa la de Palafrugell en plena guerra, el 1938.

Des del primer moment, la de Figueres va ser la biblioteca més ben aprofitada de la xarxa, amb una mitjana d'usuaris bastant per damunt de la mitjana catalana i que va superar la fase de curiositat dels primers dies per mantenir viu l'interès dels figuerencs els anys següents. És possible que part del mèrit es degués a la seva directora, Olga Kirchner, que va prendre possessió del càrrec procedent de la biblioteca d'Olot (a partir de 1923 vindrien Carme Banús, Aurèlia Sabanés, Adela Riera i Justa Balló), i a la cultura lectora que ja havien contribuït a estendre des del segle XIX entitats recreatives com el Casino Menestral, fundat el 1856. En contra del que li agradava explicar a Eugeni d'Ors per rebaixar-los enfront del model que proposava la Mancomunitat, aquests recers vuitcentistes no eren “llocs polsegosos i sense encant”, sinó agradables, acollidors i, sovint, precursors del lliure pensament, encara que no disposessin ni de catàlegs organitzats ni de personal adequat.

És cert que no existia, però, una cultura del servei públic de lectura com el que proposava la xarxa, i més d'una vegada les diligents bibliotecàries van haver d'aclarir als usuaris que no calia pas pagar per emportar-se els llibres a casa. Sovint, també calia advertir als senyors, més acostumats a la tertúlia de cafè, que no s'hi podia

entrar fumant ni amb la gorra posada. El mateix Josep Puig Pujades es declarava fascinat per aquell sistema de cessió de llibres “a qualsevol persona que ho sol·liciti i sense garantia de cap classe”.

Amb el lema Sentim la biblioteca!, Figueres es disposa a celebrar-ne aquest any el centenari amb un extens programa d'actes que s'inaugurarà el dissabte 2 de juliol amb un pastís fet de llibres i que, a més d'espectacles, exposicions, visites comentades als fons especials i debats, ha previst una lectura dramatitzada, el 15 de desembre amb l'actriu Olga Cercós, que explicarà la història de la biblioteca a partir de correspondència històrica i sobretot els dietaris que escrivien les mateixes bibliotecàries per prescripció del director de la xarxa, Jordi Rubió i Balaguer.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 26-06-2022, Pàgina 24

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/2159007-la-biblioteca-mes-sentida-de-figueres-fa-cent-anys.html>